

Siegfried, P., 1963.

Bryozoen in Steinkernerhaltung aus Ordovizischem Geschiebe. Pal. Zeitschr., Band 37, pp. 135-146, Pl. 4-7.

Sparling, D. R., 1964.

Prasopora in a core from the Northville area, Michigan. Journ. Pal., Vol. 38, nr. 6, pp. 1072-1081, Pl. 161-162.

Stach, L. W., 1936.

Correlation of zoarial form with habitat. Journ. Geol., Vol. 44, nr. 1, pp. 60-65.

Veenstra, H. J., 1963.

Microscopic studies of boulder elays., 211 p., 13 Pl., Thesis, Groningen.

Voorthuysen, J. H. van en Lagaay, R., 1950.

Mieropaleontologisch onderzoek van keileem. Publ. VIII, Nederl. Geol. Ver., pp. 80-93, Fig. 21-23.

BOEKBESPREKING

„Faunen aus dem Miocän Nordwestdeutschlands“

Band 14 van de „Fortsschritte in der Geologie von Rheinland und Westfalen“, Krefeld, 1964.

Deze uitvoerige studie, een uitgave van het Geologisch Landesamt Nordrhein-Westfalen in Krefeld, bestaat uit twee gedeelten.

— In een eerste deel van 30 bladzijden beschrijft J. P. Chevalier (Parijs) het onderzoek van een 700-tal Midden-Mioocene koralen. Deze bevinden zich ten dele in de collecties van het Natuurhistorisch Museum te Rotterdam, ten dele in een tweetal particuliere verzamelingen. Alle materiaal behoort tot de „Reinbek-Stufe“, een onderafdeling van het Midden-Mioceen, en is grotendeels afkomstig uit Dingden in Westfalen; daarnaast is een klein aantal exemplaren beschreven van vindplaatsen uit de Achterhoek.

Chevalier geeft een gedegen beschrijving van 10 soorten, door hem in het materiaal herkend. Verheugend is o.a. zijn vermelding voor iedere soort van overeenkomsten en verschillen met verwante vormen. Ook de aanduiding van de tot op heden bekende gegevens omtrent verticale en horizontale verspreiding is zeer welkom. Een aantal duidelijke tekeningen en foto's completeren de beschrijvingen.

— Het tweede deel wordt gevormd door een zeer uitvoerige beschrijving van de hand van H. J. Anderson van de Reinbek-Stufe onder de titel: „Die Miocäne Reinbek-Stufe in Nord- und Westdeutschland und ihre Molluskenfauna“. In dit deel, in totaal ruim 300 pagina's, zijn twee afdelingen te onderscheiden: een *algemene stratigrafische* beschrijving, waarin de geschiedenis van de onderverdeling van het Mioceen behandeld wordt en uitvoerig de vershillende vindplaatsen met de bijbehorende fauna's worden beschreven. Ook treffen we hierin gegevens aan over de faeies-ontwikkeling van het Midden-Mioceen en tenslotte een grondige behandeling van de stratigrafische positie van de afzettingen. Met name

wordt stilgestaan bij de mogelijkheden tot parallelisering met het Belgische Mioceen, waarbij van alle (307) gevonden soorten de verticale verspreiding in België en in Noord- en West Duitsland wordt aangegeven. Dit deel besluit met een aantal opmerkingen over de palaeogeografische ontwikkeling van het Mioceen in het Noordzebekken.

In de tweede afdeling volgt een *systematisch palaeontologische* beschrijving van de gevonden molluseen fauna, waarin van 307 soorten gegevens worden vermeld, nl. 84 Lamellibranchiata, 5 Scaphopoda, 217 Gastropoda en 1 Cephalopode. Opvallend zijn telkens de vele literatuurgegevens bij iedere soort en de voor vele soorten toegevoegde fraaie tekeningen op de 52 platen.

Het werk wordt gecompleteerd door een zeer uitgebreide literatuurlijst van ± 350 titels.

Zonder twijfel is hier sprake van een standaardwerk van de Midden-Mioocene molluseenfauna.

D.G.M.

Dieren in de wildernis. Speurtocht door Afrika's levende natuur in 300 foto's door Franz A. Roedelberger. Nederlandse bewerking van Hans Rensenbrink. 224 bladz. N.V. Gebr. Zomer & Keunings Uitgeversmaatschappij. Wageningen 1964. Geb. in witte balaaron band f 26,90.

Wij bevinden ons met dit boek in Afrika's rijke natuur. Deze speurtocht is tevens een pleidooi voor het behoud van de natuur, met name voor het behoud van de fauna. Het merkwaardige nu is, dat dit pleidooi gehouden wordt door een der onzen, de blanken, die in het verleden om zijn hardst hebben meegewerkt om de fauna te deëmeren en nu aan de bestuurders van de pas onafhankelijk geworden staten vragen de dierenwereld te beschermen. Gelukkig zijn de blanken reeds lang voor deze tijd tot het inzicht gekomen, dat bescherming van de fauna een allereerste eis is. Zij zijn daarom overgegaan tot het stichten van zeer grote natuurservaten, waar het wild nog vrij en ongestoord kan leven. Maar ook willen de blanken gaarne de helpende hand bieden, wanneer dieren in gevaar zijn. Op bladz. 8 lezen wij de redding van de flamingo's. Flamingo's houden niet van zoetwatermeren, omdat zij daar niet het geschikte voedsel vinden, maar hebben liever meren met een vrij hoog zoutgehalte. Deze laatste meren vinden zij o.a. op de grens van Kenia en Tanganjika, waar vele kleine kratermeren voorkomen, die rijk zijn aan mineralen. De waterstand mag echter niet te hoog zijn, daar de flamingo's dan niet de beschikking hebben over oevers met ondiep water, waarop zij hun hoge nestheuvels van klei en modder bouwen. In 1902 steeg de waterstand van enkele meren, zodat ongeveer een miljoen broedparen de wijk moest nemen naar een nabijgelegen meer, waar in de vroege herfst 800.000 jongen werden geboren. De ongewoon hoge soda-concentratie van dit nieuwe meer werd de vogels noodlottig. Ongeveer 10 % van de jonge generatie geraakte in moeilijkheden, omdat de soda aan hun pootjes kristalliseerde en grote, hinderlijke klompen vormde. De blanke zoölogen snelden ter hulp en met behulp van de militairen konden zij 100.000 jonge vogels uit het gevaarlijke gebied verdrijven en werden 18.000

jongen door tikjes van de hamer en zoetwaterbaden van hun dodelijke last bevrijd. Dit was een kostbare onderneming, die door de vogelvrindes uit de gehele wereld gesteund werd.

Dit ene voorbeeld moge het bovengezegde staven, maar moge u ook aansporen de tekst van het boek niet over te slaan. Dit boek is in de eerste plaats een kijkboek. Dat zegt reeds de titel: „Een speurtocht in 300 foto's". Het zou ook bepaald jammer zijn, als u niet kennis naamt van de tekst, waarin zoveel interessante dingen verteld worden, vaak feiten, die niet zo algemeen bekend zijn. Zo vinden wij op bladz. 95 — naast de bladzijde met een zwerm sprinkhanen en de tekst over de bestrijding van de sprinkhanenplagen — een foto van een enorme troep roodbekwevers in Zuid-Rhodesië, die een bedreiging van de landbouw zijn. De FAO, de landbouw- en voedingsorganisatie van de Verenigde Naties, staat voor een nieuw probleem. Men moet de plaag bestrijden en toch de vogels niet utroeven. Anders krijgen wij een herhaling van de geschiedenis, die zich in de vorige eeuw en het begin van deze eeuw in Amerika heeft afgespeeld met de Amerikaanse trekduif, die voor goed verdwenen is. De bestrijding van de weverplaag kunt u in de tekst lezen. Over het algemeen is de tekst kort en bondig, maar toch voldoende; de foto's nemen veel plaats in. Men moet het boek ook niet in één avond willen uitlezen. Wanneer men het boek ter hand neemt — en dat zal men graag doen — leze men een stuk van het geschrevene. Dan heeft men er lang plezier van.

Dit boek is tot stand gekomen door een groots opgezette internationale samenwerking en is in vele talen verschenen. De fotografen moeten wel een groot geduld gehad hebben, om de prachtige foto's — 280 zwart-witte foto's en 24 grote vierkleurenplaten — te maken, niet alleen van het grote wild, maar ook van de vissen, insekten en spinnen. Het verhaal van de fossiel gewaande kwastvinnigen ontbreekt natuurlijk niet. Op bladz. 186 zagen wij het portret van een roofzuchtige sprinkhaan, waarvan de geel-zwart getekende kop laat zien, waaruit de inboorlingen hun inspiratie putten voor het snijden van hun maskers.

In ieder boek vindt men wel een onjuistheid. Zo lezen wij op bladz. 159, dat Darwin in 1858 zou gezegd hebben: „Mensen en apen hebben dezelfde voorouders". Dat heeft hij zeker niet in 1858 gezegd. In dat jaar werden in de Linnean Society te Londen de Darwin-Wallace papers voorgelezen, waarin een korte samenvatting van de theorieën van Darwin en Wallace over het ontstaan der soorten. In die papers is nog geen sprake van de afstamming van de mens. Zelfs in zijn beroemd boek van 1859 „The Origin of Species" zegt Darwin eigenlijk nog niets hierover. Daarin vinden wij hierover alleen deze zin, geschreven met het oog op het komende onderzoek: „Much light will be thrown on the origin of man and his history". Pas veel later zal Darwin spreken over de afstamming van de mens (The descent of man, 1871). 't Is een kleine historische fout, die in een volgende editie kan worden verbeterd.

Het zal de lezer wel duidelijk zijn, dat wij dit prachtige boek gaarne een grote verspreiding toewensen.

K.

Panorama der Volken, in drie delen, onder redactie van Dr. P. van Emst. Deel II: *De Volken van Azië*. 464 bladz. met zeer vele illustraties. Uitg. J. J. Romen & Zonen. Roermond en Maaseik, 1965. Geb. f 35,—.

Kort geleden, in augustus 1965, is Deel I de Volken van Amerika en Oceanië, in dit tijdschrift besproken. Tevens is toen gewezen op de algemene strekking van dit driedelig werk, zodat wij nu direct met de bespreking van Deel II kunnen beginnen.

Dit deel begint met „Volken en Culturen van het Midden Oosten", een gebied met een duidelijke veelvormigheid, echter toch op basis van een zekere gemeenschappelijkheid, reden waarom men het Midden Oosten als een min of meer begrensde gebied kan beschouwen, als één cultuurwereld met vele cultuurprovincies. De schrijver van dit hoofdstuk, Dr. A. H. J. Prins, heeft dit gebied meermalen bezocht en tot in de uithoeken doorkruist. Wij moeten er van af zien hem op de voet te volgen. De schrijver stond bij de samenstelling van dit hoofdstuk voor een moeilijke taak: „In de hem door de uitgever toegestane ruimte — 72 bladzijden — een goed en volledig beeld te geven van de volken en culturen van het Midden Oosten". Voorzover ik het zie, is hij hierin geslaagd.

Azië is een werelddeel, dat zo overweldigend rijk is aan culturen, dat ook deel II van dit grote werk niet volledig kan zijn. Bij de bespreking van Deel I is er dan ook reeds op gewezen, dat de bewerkers van de verschillende hoofdstukken een keuze moesten maken en dat die keuze goed was, Datzelfde kan thans ook weer gezegd worden. Neem bv. het hoofdstuk over „De loop der cultuur in China". Het begint natuurlijk bij de Pekingmens die 500.000 jaar geleden het land bewoonde, en eindigt in communistisch China. Wat er tussen in ligt is op voortreffelijke wijze samengevat in 100 bladzijden. Ik ben er van overtuigd, dat van het gunstig oordeel, dat dit werk bij zijn verschijnen in 1964 ten deel is gevallen, geen woord zal worden teruggenomen.

K.

NIEUWE LEDEN

W. J. Damen, Kasteel Hillenraadweg 87B, Maastricht.

E. De Grood, Kapelstraat 16, Heer (L.).

G. C. G. J. Hermesdorf, Oosterweg 28, Valkenburg (L.).

J. v. d. Staay, Unescostraat 82, Heerlen.

H. L. M. Jonkergouw, Spaubeeklaan 26, Geleen.

Mej. B. J. Franssen, Achter het Vleeshuis 30, Maastricht.

Ir. J. N. A. v. Poeteren,

Pres. Rooseveltlaan 189B, Maastricht.

Drs. H. W. J. van Amerom, Hofdijkstraat 31, Heerlen.

L. Vinken, L. v. Hövell tot Westerfliet 33, Heerlen.

C. de Warrimont, Klompestraat 22, Noorbeek.